5 Σεπτεμβρίου 2025

Η ποιμαντική των νοσούντων: με βάση την Ορθόδοξη Παράδοση απαντώντας στις προκλήσεις της νέας εποχής

/ Γενικά Θέματα

- Ηλίας Βασιλειάδης, Θεολόγος, MSC Δογματικής

Η Εκκλησία, εισερχόμενη σε μια νέα εποχή, καλείται να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις απέναντι στο άγνωστο[1]. Μια από τις πρώτες ενέργειες της είναι η πνευματική στήριξη των πασχόντων, Αυτό οδηγεί σε μια αμφίσημη σύγκρουση εντός των τειχών της Εκκλησίας[2]. Όμως, ο ίδιος ο Χριστός μας δίδαξε με τα θαύματα του την προνοιακή του αγάπη προς τους ασθενούντες[3], αλλά και ο ίδιος ο Θάνατος Του υπήρξε μια μαρτυρία αγάπης και επούλωσης των τραυμάτων που υφίσταται ο άνθρωπος μετά την πτώση[4]. Η πρώτη εντολή που παρέδωσε στους Αποστόλους ήταν η στήριξη των αδυνάμων[5]. Τα άνωθεν παρουσιάζουν με έναν δηλωτικό τρόπο, ότι η αμφίσημη διαμάχη δεν μπορεί να υφίσταται.

Η Εκκλησία είναι μια ζώσα κοινότητα, η οποία υπερβαίνει τη χωροχρονικότητα της. Δεν έχει μόνο πνευματικό αντίκτυπο, αλλά και ένα φιλανθρωπικό πρόσωπο[6].

Άρα, δεν μπορεί να ειπωθεί επ’ ουδενί ότι θα υπάρξει μια διάσπαση των δύο αυτών στοιχείων.

Στην εποχή των Αποστόλων υπήρξε μια μεγάλη αύξηση του πληθυσμού που εκχριστιανίζονταν και αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση της πρώτης Κοινότητας των Ιεροσολύμων. Μέσα σ’ αυτήν την κοινότητα – μετά από πιέσεις των πληθυσμών -οι Απόστολοι κλήθηκαν ν’ αναλάβουν ειδική μέριμνα για τους αδυνάτους[7]. Αργότερα, βλέπουμε στο βιβλίο των Αποστολικών Διαταγών να αναφέρεται ότι οι επίσκοποι πρέπει να ενδιαφέρονται και για την ποιμαντική μέριμνα των ασθενών[8]. Για την φροντίδα των ασθενών υπάρχουν μαρτυρίες και στον πρώιμο Χριστιανισμό[9].

Επίσης, υπήρξαν πολλοί άγιοι που ήταν και ιατροί, για παράδειγμα ήταν ο Ευαγγελιστής Λουκάς[10], αλλά και οι αδελφές Ζηναΐς και Φιλονίλλα[11]. Η αγία Ερμιόνη υπήρξε μια σημαντική μορφή της εκκλησιαστικής παραδόσεως μας, καθότι υπήρξε εκ των ιδρυτών του θεσμού των «ανάργυρων ιατρών»[12]. Ο Μέγας Βασίλειος στήριξε τους ασθενούντες με ένα οργανωμένο δίκτυο υποστήριξης[13]. Όσους προαναφέραμε αποτελούν τις πιο χαρακτηριστικές προσωπικότητες, οι οποίες έθεσαν τα θεμέλια της σύγχρονης νοσοκομειακής φροντίδας.

Ο άνθρωπος ζει μια διαρκής φρικαλεότητα λόγω της πτώσεως του[14], για αυτό βλέπουμε ότι η Εκκλησία δείχνει μια έμπρακτη ευαισθησία απέναντι στον ανθρώπινο πόνο[15]. Έτσι, αξιοποίησε όλα τα ανθρώπινα μέσα που της προσφέρονται για να επιτελέσει το έργο της[16].

Η διαρκώς αυξανόμενη προσέλευση αλλόθρησκων και η επέκταση των πόλεων προσδιόρισε ένα νέο σύνολο προβλημάτων, όπως είναι η φροντίδα των ασθενών [17]. Γι’ αυτό, η Εκκλησία δεν ξέχασε το πνευματικό της προσανατολισμό στραμμένο προς μια εσχατολογική και σωτηριολογική πορεία, αλλά το προσάρμοσε πάνω στις βιοτικές ανάγκες των ανθρώπων[18].

Στη σύγχρονη εποχή, ο πιστός προσέρχεται στην Εκκλησία για να βιώσει ένα ειδωλοποιημένο θαύμα, το οποίο θα τον σώσει από τις δυσκολίες της ασθένειας [19]. Αλλά δεν θα αναζητήσει όμως, το ίδιο το θαύμα της ζωής που είναι η επαναφορά της επικοινωνίας με τον Δημιουργό που είναι ο Ίδιος του ζωή και φως αληθινόν[20].

Η ποιμαντική των νοσούντων πρέπει να ακολουθεί πιστά τα βήματα και την πορεία που χάραξε η Ορθοδοξία μας μέσα στην πορεία των αιώνων[21]. Αυτό δεν σημαίνει ότι απορρίπτεται η χρήση των κοσμικών μέσων, αλλά να ομιλούμε για μια κοινή συμπόρευση τους[22]. Η άσκηση του ποιμαντικού έργου είναι μια αλτρουιστική

πράξη φιλανθρωπίας που μας υπενθυμίζει διαρκώς την αγάπη και την ευαισθησία που πρέπει να διακατέχεται ο κάθε Χριστιανός[23].

Η Εκκλησία πρέπει να ανασυγκροτήσει το ποιμαντικό της έργο εντός των νοσηλευτικών ιδρυμάτων. Υπάρχει η προκατάληψη, ότι ο νοσοκομειακός εφημέριος είναι προπομπός θανάτου. Αντίθετα με τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις, ο ιερέας είναι πηγή φωτός και ζωής και φέρνει την ελπίδα στα πρόσωπα των ασθενούντων [24]. Είναι μια φωτεινή πατρική φιγούρα μέσα στην θλίψη ενός νοσοκομείου[25].

Οι ιερείς που καλούνται να σηκώσουν αυτόν τον αφόρητο Σταυρό να σηκώνεις τα πάθη και τα βάρη του συνανθρώπου χρειάζεται μια κατάλληλη και εξιδεικευμένη εκπαίδευση[26]. Το ποιμαντικό του έργο δεν επιτελείται μέσα στην ενορία του, αλλά μέσα στον απρόσωπο και αφιλόξενο χώρο των νοσοκομείων και στην αυστηρή οργάνωση που τα διέπει[27]. Θα πρέπει να αποδεικνύει καθημερινά ότι είναι ισότιμα μέλη του νοσοκομείου[28].

Η Ποιμαντική της Υγείας θεμελιώνεται πάνω στην Ευαγγελική[29] και Πατερική Παράδοση[30]. Πρέπει να βρίσκεται κοντά στις ιατρικές εξελίξεις και να ενημερώνεται διαρκώς, για να μπορεί να προσαρμόζεται και να παρέχει διαρκώς το τόσο πολύτιμο έργο της[31]. Για να μπορέσει να γίνει αποδεκτή και να εξελίσσεται, της ασκήθηκε δριμεία κριτική[32].

Η Θεία Ευχαριστία είναι το κέντρο της ενορίας και το βασικό μέλημα του ιερέως [33]. Γι’ αυτό, μέσα στο νοσοκομειακά ιδρύματα πρέπει να υπάρχει ένα μικρό παρεκκλήσι μέσα στο οποίο θα μπορεί να λειτουργεί και να εξομολογεί. Η ζωντανή λειτουργική ζωή ενός εφημεριακού ναού αποτελεί πηγή ελπίδας για τους ασθενείς και η διαρκής υπενθύμιση της Ζωοδότου και Φωτοδότη Επουράνιου πατέρα μας[34] .

Σκοπός της Εκκλησίας ανεξαρτήτως χρόνου και χώρου είναι ο αγιασμός των εν Χριστώ αδελφών[35]. Ο θεμέλιος λίθος της εφημεριακής διακονίας είναι ο εσχατολογικός επαναπροσανατολισμός των ασθενούντων, ο οποίος θα τους βοηθήσει να βρουν την πραγματική παρηγοριά στην αγκαλιά του Δημιουργού τους, η οποία θα τους οδηγήσει στην σωτήρια και στην αθανασία[36]. Η εσχατολογική ανανοηματοδότηση πρέπει να προσαρμόζεται σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες και μέσα σ’ ένα διαφορετικό χώρο από της ενορίας[37].

Παραπομπές:

[1]. Επίσκοπος Χριστουπόλεως Μακάριος, *Εισαγωγή στη Βιοηθική*, σ. 126: «Παρ' ὅτι ἡ Θεολογία δὲν διαθέτει ἑτοιμοπαράδοτες ἀπαντήσεις, ὅπως προαναφέρθηκε, προσφέρει διαχρονικὰ κριτήρια καὶ ἀρχὲς γιὰ τὴν διαμόρφωσή τους.»

[2]. Συλλογικό Έργο, *Υποστήριξη των Νοσούντων*, Εκδόσεις ΙΠΕ, Αθήνα 2020, σ. 6 : «Η σύγχρονη ελληνική εκκλησιαστική πραγματικότητα φαίνεται να ταλανίζεται από την αντιπαράθεση δύο «τάσεων». Τα βασικά διαφοροποιά στοιχεία αυτής της πόλωσης διαγράφονται σαφέστερα επί της διελκυστίνδας μεταξύ της «πνευματικότητας» από τη μία πλευρά και του «χριστιανικού κοινωνικού ακτιβισμού» από την άλλη. Η μια τάση αντιμετωπίζει με επιφύλαξη τις οργανωμένες κοινωνικές και φιλανθρωπικές δραστηριότητες της Εκκλησίας. Θεωρεί ότι αυτές δεν εναρμονίζονται με την ορθόδοξη παράδοση και αρμόζουν περισσότερο σε κοινωφελή ιδρύματα ή σε άλλες, πιο εκκοσμικευμένες, χριστιανικές ομολογίες. Σύμφωνα με αυτή την κατανόηση της εκκλησιαστικής διακονίας, κύριο, και σχεδόν αποκλειστικό, έργο του ιερέα οφείλει να είναι η λατρεία. Κατά προέκταση, οι πιστοί έχουν χρέος να επικεντρώνουν την προσοχή τους στη νήψη και τον προσωπικό αγιασμό, αγωνιζόμενοι εναντίον των παθών τους, και να μην περισπώνται σε ωφελιμιστικούς ακτιβισμούς. Η άλλη τάση θεωρεί ότι η Εκκλησία δικαιώνει την ύπαρξή της κυρίως όταν ασκεί φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο. Αλλιώς, υποστηρίζουν ότι κινδυνεύει να θέσει εαυτήν εκτός του σύγχρονου κοινωνικού γίγνεσθαι, λειτουργώντας ως ένα παρωχημένο θρησκευτικό μόρφωμα που εξυπηρετεί ηθικοθρησκευτικές ανάγκες,καταδικασμένο σε συνεχώς αυξανόμενη περιθωριοποίηση.»

[3]. Τσίγκος Α. Β., *Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, σ. 256 : « Ο σκοπός της ενανθρωπήσεως, επισημαίνουν συχνά – πυκνά οι Έλληνες Πατέρες δεν είναι άλλος παρά ο ανακαινισμός και η σωτηρία του ανθρώπου. Ο Λόγος κατήλθε στη γη για να αναπλάσει το συντετριμμένο, να ζωοποιήσει το θανατωμένο πλάσμα του και να το ανακαλέσει από την πλάνη. Ήλθε επί γης δια της σωματικής του παρουσίας να αναπλάσει και να ανακαινίσει τον άνθρωπο. Ανέλαβε τη σάρκα μας για να ανακαινίσει ολόκληρη τη φύση μας. Ήλθε ανάμεσα μας για να μας προσφέρει τη δυνατότητα σωτηρίας και όρασης της θείας δόξας της Βασιλείας Του.»

[4]. Οπ.π., σ. 272 : « Το σωτηριώδες έργο του Χριστού κορυφώθηκε στο σταυρό και την ανάσταση Του., Αυτός υπέμεινε ακόμη και σταυρικό θάνατο και δι' αυτού εκπλήρωσε ολόκληρη τη θεία Οικονομία…»

[5]. Ματθ. 25, 31-46: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι

μετ’ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτο ῦ· καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη,

καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ’ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει

τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφιαἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖςἐκ δεξιῶν αὐτο ῦ·

δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ

καταβολῆς κόσμου · ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φα γεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ

συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με , ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ

ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες · κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ

ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ

περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ

βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς · ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν

ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε . Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων · πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς

τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοι μασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτο ῦ· ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ

ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ

περιεβάλετέ με , ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με . Τότε ἀποκριθή σονται αὐτῷ καὶ

αὐτοὶ λέγοντες · κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ

ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ

καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων · ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε

ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε . Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ

δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον». »

[6]. Μαντζαρίδης Ι. Γ., *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, Εκδόσεις Πουρναρά Π.Σ., Θεσσαλονίκη 2007, σ. 340 : « Η Εκκλησία έχοντας τη συνείδηση του νέου Ισραήλ πήρε, όπως ήταν επόμενο, συνήθειες και πρότυπα για την άσκηση της φιλανθρωπίας από τον αρχαίο Ισραήλ. Αυτά όμως βαπτίστηκαν στο πνεύμα της οικουμενικής φιλανθρωπίας, που υπαγορεύει η χριστιανική αγάπη, και δημιούργησαν νέες προοπτικές στην κοινωνική ζωή. Από την εποχή που εμφανίστηκε ο Χριστιανισμός παρουσίασε ως βασικό στοιχείο του κηρύγματος του το ενδιαφέρον για τους φτωχούς, τους ασθενείς, τους αιχμαλώτους, τις χήρες, τα ορφανά και γενικά τους ενδεείς.»

[7]. Φειδάς Ι.Β ., *Εκκλησιαστική Ιστορία Α’*, Ιδιωτική Έκδοση, Αθήνα 2002, σσ. 37 – 38 : « Οι απόστολοι όμως, ένεκα των διαμαρτυριών των ελληνιστών χριστιανών ότι παρημελούντο οι χήρες τους, αποφάσισαν να λύσουν το πρόβλημα με την εκλογή και επτά ελληνιστών ‘’διακόνων’’.»

[8]. Διαταγαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος, (ed.) M. Metzger, SC 329, IV, 2, σελ. 172: «Ὑμεῖς οὖν, ὦ ἐπίσκοποι, μεριμνήσατε περὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν, μηδὲν ἐλλείποντες αὐτοῖς, τοῖς μὲν ὀρφανοῖς παρέχοντες τὰ γονέων, ταῖς δὲ χήραις τὰ ἀνδρῶν, τοῖς ἀκμαίοις τοὺς γάμους, τεχνίτῃ ἔργον, ἀδρανεῖ ἔλεος, ξένοις στέγος, πεινῶσι ψωμόν, διψῶσι πῶμα, γυμνοῖς ἔνδυμα, νοσοῦσι θεράπειαν, φυλακίταις βοήθειαν».»

[9]. Συλλογικό Έργο, *Υποστήριξη των Νοσούντων*, σ. 14 : «Στην Ανατολή, ο Πολύκαρπος Σμύρνης (+167/68 μ.Χ.) υπογραμμίζει το καθήκον των πρεσβυτέρων, στο πλαίσιο της ποιμαντικής τους ευθύνης, να επισκέπτονται όλους τους ασθενείς27. Στη Δύση, καταγράφεται στην «Αποστολική Παράδοση» του Ιππολύτου Ρώμης (+235 μ.Χ.) ειδική μνεία σχετικά με την υποχρέωση επισκέψεως των ασθενών στα σπίτια τους και τη χορήγηση σε αυτούς της Θείας Κοινωνίας. Σημειώνει, μάλιστα, ότι, αν δεν είναι δυνατόν να γίνει αυτό από τον ιερέα, τότε οι διάκονοι έχουν την υποχρέωση να μεταφέρουν στον ασθενή τη Θεία Κοινωνία.»

[10]. Ρηγινιώτης Θ., *Ιατρική και Χριστιανισμός*, https://euxh.gr/theologia/orthodoxia/iatriki-kai-xristianismos

: «Εξάλλου, ένας από τους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης, ο ευαγγελιστής Λουκάς, ήταν ιατρός και ως ιατρός προσδιορίζεται στον πασίγνωστο στίχο του αποστόλου Παύλου «ασπάζεται υμάς Λουκάς ο ιατρός ο αγαπητός και Δημάς» (Κολοσσαείς 4, 14). Ο Λουκάς ήταν πολύτιμος συνεργάτης και φίλος του αποστόλου Παύλου και κάποια στιγμή έμεινε ο μόνος συμπαραστάτης του στην αιχμαλωσία, όπως φαίνεται από το στίχο «Λουκάς εστί μόνος μετ' εμού» (Β΄ Τιμόθεον 4, 11). Έχει συζητηθεί μάλιστα πολύ η εκτεταμένη χρήση ιατρικής ορολογίας από τον ευαγγελιστή Λουκά στα δύο βιβλία του, το κατά Λουκάν ευαγγέλιο και τις Πράξεις των αποστόλων.»

[11]. Σιάσιος Γρ. Χρ., *Οι Τρείς Άγιες Ανάργυρες Ιατροί, Ζηναΐδα, Φιλονίλλα και Ερμιόνη*, https://www.pemptousia.gr/2018/10/i-tris-agies-anargires-iatri-zina%CE%90da-filonilla-ke-ermioni/ : «Η Ζηναΐδα και η Φιλονίλλα ήταν αδελφές και καταγόταν από την Ταρσό της Κιλικίας, αναφέρεται ότι είχαν και κάποια συγγένεια με τον Απόστολο Παύλο. Οι γονείς των ήταν πλούσιοι και ευκατάστατοι για την εποχή εκείνη, γι΄ αυτό και σπούδασαν την ιατρική και στη συνέχεια ασκούσαν φιλανθρωπικό έργο εντελώς δωρεάν. Βρίσκονταν κοντά σε κάθε άρρωστο και στην οικογένειά του και παράλληλα δίδασκαν το λόγο του Θεού. Πολλοί άπιστοι ερχόταν κοντά τους και γινόντουσαν χριστιανοί. Σε πολλές περιπτώσεις ακολούθησαν το δρόμο του Αποστόλου Παύλου. Έφθασαν στην Αρχαία Δημητριάδα, στην σημερινή πόλη του Βόλου και διέμεναν σε ένα σπήλαιο. Από αυτή τη θέση θεράπευαν ασθενείς και δίδασκαν το λόγο του Θεού. Κάποια ημέρα φεύγουν από το Βόλο και πηγαίνουν στην Πάφο, εκεί βρίσκουν πάλι ένα μεγάλο σπήλαιο, στη θέση Κισσόνεργαπου είναι μια από τις μεγαλύτερες κοινότητες της επαρχίας Πάφου.»

[12]. Σιάσιος Γρ. Χρ., *Οι Τρείς Άγιες Ανάργυρες Ιατροί, Ζηναΐδα, Φιλονίλλα και Ερμιόνη*: «Η Ερμιόνη, που ξεχώρισε από τις αδελφές της, σπούδασε την ιατρική Επιστήμη της εποχής και θεράπευε τους ασθενής χωρίς να τους παίρνει χρήματα, σπούδασε επίσης και Φιλοσοφία. Είχε πολλά χαρίσματα, με πίστη και προσευχή συντελούσε στη διάδοση του Χριστιανισμού. Μαζί με την αδελφή της, την Ευτυχίδα, πήγαν να συναντήσουν τον Άγιο Ιωάννη τον Ευαγγελιστή στην Έφεσο, δεν πρόλαβαν γιατί είχε πεθάνει. Συνάντησαν όμως τον μαθητή του Αποστόλου τον Πετρώνιο οποίος κήρυττε το λόγο του Θεού στην περιοχή και ο οποίος φρόντισε να παραμείνουν οι δύο αδερφές στην Έφεσο. Την εποχή εκείνη αυτοκράτορας στη Έφεσο ήταν ο Τραϊανός ο οποίος μόλις πληροφορήθηκε για τις δραστηριότητες των γυναικών διέταξε να τις συλλάβουν και να τις βασανίσουν. Στα βασανιστήρια η Ερμιόνη υπέμεινε με μεγάλη πίστη στο Χριστό. Στη συνέχεια ο Αυτοκράτορας άφησε την Ερμιόνη ελεύθερη. Τότε η Αγία ίδρυσε νοσοκομείο στο οποίο δεχόταν τους ασθενείς και όλους όσους είχαν ανάγκη για αγάπη και ιατρική

φροντίδα.»

[13]. Νάστα Μ., *Η άσκηση της ιατρικής κατά τη βυζαντινή περίοδο – αντιμετώπιση των κακώσεων των μαλακών και σκληρών ιστών*, διδακτορική διατριβή, Αλεξανδρούπολη 2008, σ. 88 : «Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η χριστιανική ηθική και το πνεύμα φιλανθρωπίας, που επικρατούσε, για την άμβλυνση του σωματικού και ψυχικού ανθρώπινου πόνου, θα επηρέασε την πολιτική και αυτό φάνηκε από την πρωτογενή κίνηση προς την κατεύθυνση αυτή του Μεγάλου Βασιλείου, ο οποίος ίδρυσε το 370 μ.Χ. στην Καισαρεία, ένα θαυμαστό φιλανθρωπικό ίδρυμα, που σύμφωνα με τις μαρτυρίες, αποτελούσε ολόκληρη πόλη, την επονομαζόμενη «Βασιλειάδα», όπου λιγότερο ίσως ασκούνταν η πραγματική ιατρική.»

[14]. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και αγ. Βλασίου Ιερόθεος, *Μεταξύ δύο αιώνων*, Εκδόσεις Ιερά Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου (Πελαγίας), Λειβαδιά 2000, σ. 287 : «Η πτώση του ανθρώπου, όπως είδαμε είχε τρομερές και συνταρακτικές συνέπειες σε όλη την ανθρώπινη φύση, αφού χάθηκε το καθ’ ομοίωση και αμαυρώθηκε, σκοτίσθηκε το κατ’ εικόνα.»

[15]. Βλ.αν., σ. 287 : «Έπρεπε, λοιπόν, να γίνη μια καινούργια δημιουργία, μια καινούργια γέννηση. Η νέα αυτή ανάπλαση δεν μπορούσε να γίνη διαφορετικά, παρά μόνο με τον Λόγο, που είναι το αρχέτυπο της δημιουργίας του ανθρώπου. Αυτός μπορούσε να αναστήση και να ανακατασκευάση την εικόνα Του, και μάλιστα Αυτός, προσλαμβάνοντας το φθαρτό και το θνητό της ανθρώπινης φύσεως, μπορούσε να θεραπεύση την ανθρώπινη φύση και να της χορηγήση την αφθαρσία και την αθανασία.»

[16]. Βλ.π., σσ. 101-102 : «Τρίτη ομάδα προβλημάτων που θα αναφυούν για την Εκκλησία είναι εκείνα που έχουν σχέση με την αυτονόμηση της επιστήμης, της τέχνης και της τεχνολογίας. Είναι γνωστόν ότι όσα έχουν σχέση με την επιστήμη και την τέχνη συνδέονται με τους λεγόμενους δερμάτινους χιτώνες, οι οποίοι είναι αφ’ ενός μεν αποτέλεσμα της πτώσεως των πρωτοπλάστων, αφ’ ετέρου δε ευλογία του Θεού για να περάσουν οι άνθρωποι την περίοδο της φθαρτής και θνητής ζωής τους κατά τρόπο υποφερτό. Οι άγιοι χρησιμοποιούν την επιστήμη και την τέχνη, αλλά δεν φθάνουν στο σημείο να τις απολυτοποιούν.»

[17]. Κοχαδιάκης Γ., *Η επήρεια του Χριστιανισμού στην άσκηση της Ιατρικής*, https://cardiologynews.gr/i-epireia-tou-christianismou-stin-askisi-tis-iatrikis/ : « Κάθε τοπική εκκλησία είχε αναλάβει να δημιουργήσει το δικό της σύστημα φιλανθρωπίας μέσω του οποίου παρείχετο φροντίδα στους έχοντες ανάγκη, πτωχούς, γέροντες, αναπήρους, ορφανά, χήρες, ασθενείς. Το σύστημα ονομάστηκε διακονικό γιατί η κύρια μορφή δράσεως ήταν ο διάκονος ή υποδιάκονος οποίος

είχε καθήκον να εντοπίσει τους χρήζοντες βοηθείας να τους επισκεφθεί και να ενημερώσει τον πρεσβύτερο και να συλλέξει χρήματα και άλλα είδη ανάγκης. Στα καθήκοντα τους είχαν ανάγκη βοηθών που ονομάστηκαν ακόλουθοι Ο πρεσβύτερος είχε ρόλο συντονιστή της όλης προσπαθείας.»

[18]. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και αγ.. Βλασίου Ιερόθεος, *Μεταξύ δύο αιώνων*, σ. 119 : « Η Εκκλησία θα βλέπη τα κοινωνικά, τα οικονομικά προβλήματα του ανθρώπου, που είναι η συνάντηση της κάθε εποχής, αλλά δεν μπορεί ποτέ να ξεχνά ότι το βαθύτερο πρόβλημα είναι ο θάνατος. Γι' αυτό και η ποιμαντική διακονία πρέπει να στραφή προς την κατεύθυνση αυτή, και να εξασκήται στα πλαίσια του Αποστόλου Παύλου, γενικά των Αποστόλων, των Πατέρων που πράγματι ανέπαυσαν τον άνθρωπο, γιατί ασχολήθηκαν με το πραγματικό πρόβλημα, που είναι ο θάνατος. Το βαθύτερο πρόβλημα του ανθρώπου είναι ανθρωπολογικό και θεολογικό.»

[19]. π. Αυγουστίδης Α., *Συντροφεύοντας τον άνθρωπο που νοσεί*, σ. 60 : «Πολλοί άνθρωποι προσέγγισαν ή προσεγγίζουν, μέχρι και σήμερα, τον Χριστό, αναζητώντας, αποσπασματικά, ένα θαύμα που θα τους απαλλάξει από κάποιο βάσανο που τους ταλανίζει και όχι μια πλήρη προσωπική σχέση μαζί Του. Πολύ συχνά πλησιάζουμε την Εκκλησία προσδοκώντας τη θαυματουργική λύση σε ένα σοβαρό προβλήμα υγείας και όχι, πρώτιστα την αποκατάσταση της σχέσης μας με τον Θεό.»

[20]. Μαντζαρίδης Ι. Γ., *Χριστιανική Ηθική ΙΙ,*σσ. 86-87

[21]. Σταυρόπουλος Μ. Α., *Θεολογική θεμελίωση της Ποιμαντικής διακονίας στην Υγεία*, https://www.pemptousia.gr/2018/01/181777/ : «Και εάν προς στιγμήν ο άνθρωπος λόγω της ασθενείας του δεν μπορεί να μετέχει πλήρως στα έργα της Εκκλησίας, η Εκκλησία εύχεται στον Θεό – και τούτο είναι ιδιαιτέρως αισθητό στην ακολουθία του ι. ευχελαίου – να στείλει την ιατρικήν του χάριν και να μας παρέχει υγείαν ολόκληρον σώματος και ψυχής και πνεύματος.»

[22]. Σταυρόπουλος Μ. Α.,*Η υγεία υπό το πρίσμα της ορθόδοξης χριστιανικής θεολογίας*, https://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/worship/ygeia_theologia.htm : «Στὸ πλαίσιο αὐτὸ ἡ χριστιανικὴ παράδοση ἐνέκυψε στὴ διευκρίνηση πνευματικῶν ὁδῶν θεραπείας. Ποὶα ἡ σημασία γενικὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἰδιαίτερα τῆς προσευχῆς γιὰ τὸν πλησίον καὶ πιὸ ἰδιαίτερα τῆς προσευχῆς τῶν ἁγίων; Ὑπάρχει ἕνα χάρισμα ἰαμάτων: ποιὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ φύση του καὶ τὰ ὅριά του; Πόσο ἀποτελεσματικὴ εἶναι ἡ ἀποστολικὴ παράδοση τῆς χρίσεως μὲ ἔλαιον καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Μυστηρίου τοῦ Εὐχελαίου; Ἢ ἡ χρήση τοῦ ἁγιασμοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ σημεῖο τοῦ

σταυροῦ χρησιμοποιεῖται γιὰ θεραπευτικοὺς σκοποὺς καθὼς καὶ ὁ ἐξορκισμός. Ποὶα ὅμως ἡ θέση του καὶ ἡ σημασία του;

Ἂν ὅλες αὐτὲς οἱ πρακτικὲς χρησιμοποιήθηκαν καὶ χρησιμοποιοῦνται ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ὑγείας ἡ Θεολογία ἀντιμετώπισε θετικὰ ἢ καὶ προβληματίστηκε ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐνσωμάτωση καὶ τὴ χρησιμοποίηση τῆς κοσμικῆς ἰατρικῆς ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοὶ προστρέχουν εἶναι ἀλήθεια, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ στὴ συνέχεια τῆς παλαιοδιαθηκικῆς παραδόσεως σὲ κοσμικὲς θεραπευτικές, τὶς προτεινόμενες ἀπὸ τὴν ἰατρικὴ τοῦ καιροῦ τους. Ὁ ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ἦταν ἰατρὸς καὶ μία μεγάλη χορεία ἱερέων καὶ ἐπισκόπων ἦσαν ιατροί. Πολλοὶ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔτρεφαν μεγάλη ἐκτίμηση στὴν ἰατρικὴ τέχνη ποὺ τὴν ἔμαθαν κατὰ τὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν τους. Ἡ Ἰατρικὴ ἐμφανίζεται γενικὰ ὡς ἕνα προνομιοῦχο μέσο γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς φιλανθρωπίας. Μὲ πρωτοβουλία μάλιστα ὁρισμένων Χριστιανῶν κατέστη κοινωνικὸς θεσμός.

Ὁ προβληματισμὸς ἔγκειτο στὸ νὰ μὴν ἀπορροφήσει ἡ πίστη στὸ γιατρὸ καὶ τὰ φάρμακα τὴν πίστη στὸ Θεό. Μόνο μία κατανόηση πνευματικὴ τῶν κοσμικῶν θεραπευτικῶν τὶς δικαιώνει ὅταν τὶς ἀναφέρει στὸν Θεὸ γιατί ἂς μὴ ξεχνᾶμε «ὅτι δὲν γιατρεύεται κανεὶς χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ» («ἄνευ Θεοῦ ἴασις οὐ γίνεταί τινι», Γέρων Βαρσανούφιος) καὶ ὅτι ὑπάρχουν ὅρια στὴν ἰατρικὴ ἐπιστήμη. Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ μὴν ἐξαντλεῖ κανεὶς τὶς προσπάθειες γιὰ τὴ θεραπεία τοῦ σώματος ἀλλὰ νὰ φροντίζει ἐπίσης τὴ θεραπεία τῆς ψυχῆς. ΄΄Ἄλλωστε ἡ θεραπεία τοῦ σώματος συμβολίζει καὶ ἀναγγέλει τὴν πνευματικὴ θεραπεία ὅλου τοῦ εἶναι, τὸν ὅλον ἄνθρωπο.»

[23]. Σταυρόπουλος Μ. Α. , *«Ο ποιμήν ο καλός»* στο περιοδικό Εφημέριος (Τεύχος 5, σσ. 64 – 65), 1983, σ. 64: «Με το στίχο αυτό του Ιεζεκιήλ (34, 16) σκιαγραφείται με τρόπο προφητικό και προβάλλεται προς μίμηση το πρότυπο του Καλού Ποιμένος. Η εικόνα αυτή είναι από τις πιο προσφιλείς αλληγορικές παραστάσεις της αρχαίας χριστιανικής τέχνης και συμβολίζει τον Κύριο, ο οποίος ήλθε «ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός» (Λουκά 19,10). Ακολουθώντας τα ίχνη Του, οι ιερείς γίνονται βοσκοί λογικών προβάτων και έχουν την φροντίδα να ποιμαίνουν τον λαό του Θεού. Η ποιμαντική μέριμνα είναι, σύμφωνα με την έκφραση του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν» (PG 35, 425 B) και μόνο εφόσον έχουν περισσή αγάπη για τον αρχιποιμένα Χριστό είναι δυνατό να δραστηριοποιηθούν ποιμαντικά οι ορθόδοξοι ποιμένες και να συμπαρασταθούν ενεργά στην αντιμετώπιση των κρίσιμων προβλημάτων που απασχολούν τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και τον σύγχρονο άνθρωπο.»

[24]. π. Κοφινάς Σ., *« Η αποστολή του εφημέριου στο νοσοκομείο»* εισήγηση στη Στρογγυλή Τράπεζα: Η «Ομάδα Υγείας» στην ολοκληρωμένη φροντίδα του ασθενούς. 45ο Ετήσιο Πανελλήνιο Ιατρικό Συνέδριο (σσ. 15-17), Αθήνα 2019, σ. 16 : «Αντίθετα, μέσα από τον σεβασμό και τη συμπόνια, το κάθε μέλος της θεραπευτικής ομάδας μπορεί να γίνει ένας πραγματικός οδηγός και συνοδός, που θα βοηθήσει τον ασθενή να δει τη ζωή του μέσα από το φως της Θείας Χάριτος.»

[25]. Βλ. αν., σ. 16 : «Όταν κάποιος συμμετέχει στον πόνο του άλλου εισέρχεται σε έναν χώρο ιερό, όπου υπάρχει και η σταυρική παρουσία του Χριστού: «Όπου υπάρχει ένας άρρωστος υπάρχω κι Εγώ».»

[26]. Βλ.π., σ. 16 : «Εάν θέλουμε να προσφέρουμε αληθινή και σημαντική διακονία στον πάσχοντα, τότε θα πρέπει να δούμε κάθε ασθενή ως μια ξεχωριστή οντότητα, με τα δικά του προβλήματα, αγωνίες, αδυναμίες και δυνατότητες, και να τον ακούσουμε με προσοχή και υπομονή.»

[27]. π. Κοφινάς Σ., *Ο ποιμένας και ο άρρωστος*, https://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/pastoral/poimenas_arostos.html : «Ο ποιμένας, η διακονία του και η χαρισματική του παρουσία εντός του θεραπευτικού περιβάλλοντος δεν θα έπρεπε να είναι αποχωρισμένα από τον άρρωστο, αλλά θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη και την καλλιέργεια μιας θεραπευτικής σχέσεως με αυτόν.»

[28]. π. Κοφινάς Σ., *« Η αποστολή του εφημέριου στο νοσοκομείο»*, σ. 16 : «Στο νοσηλευτικό περιβάλλον, ο ιερέας μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μέλος της

θεραπευτικής ομάδας αλλά δεν μπορεί να ταυτιστεί απόλυτα με αυτή. Είναι εντός «του κόσμου τούτου», αλλά δεν ανήκει σε αυτόν τον κόσμο (Ιωάννου 17:14–18).»

[29]. Σταυρόπουλος Μ. Α., *Θεολογική θεμελίωση της Ποιμαντικής διακονίας στην Υγεία* : «Η κίνηση αυτή εγγράφεται στη γενική αποκατάσταση που έρχεται με το κήρυγμα της Βασιλείας του Θεού εκ μέρους του Ιησού, όπου όλα αποκαθίστανται στην τάξη τους, με την ένταξή τους στον κόσμο του Θεού. Μόνο μέσα σ' αυτόν τον κόσμο παίρνει νόημα η εξαγγελία του Ιησού με την έναρξη του δημόσιου έργου του όταν εισήλθε στη συναγωγή της Ναζαρέτ και επέλεξε για να διαβάσει τη σχετική με Αυτόν μαρτυρία από το βιβλίο του Ησαϊα. Η αποστολή του Ιησού συνίστατο εν τη δυνάμει του Πνεύματος: «να φέρει στους φτωχούς χαρμόσυνο άγγελμα, να θεραπεύσει εκείνους που έχουν συντετριμμένη καρδιά, να κηρύξει στους αιχμαλώτους απελευθέρωση και στους τυφλούς ανάβλεψη, ν' απελευθερώσει εκείνους που πιέζονται, να κηρύξει το έτος της ευνοίας του Κυρίου» (Λουκά δ' 18).»

[30]. π. Αυγουστίδης Α., *Συντροφεύοντας τον άνθρωπο που νοσεί*, σ. 100 : «Οι θεολογικές απαντήσεις και οι πρακτικές λύσεις, οι οποίες δόθηκαν στα προβλήματα που ανέδειξαν αυτές οι δυναμικές εξελίξεις, αποτελούν πηγή ασφαλών κριτηρίων, υποδεικνύοντας το πνεύμα και τη νοοτροπία με την οποία μπορούν να αντιμετωπισθούν τα ζητήματα που παρουσιάζονται, και θα συνεχίσουν να ανακύπτουν, όσο θα αναπτύσσεται η ποιμαντική της υγείας.»

[31]. Κατσίρας Λ., *«Ἡ συμβουλευτικὴ παρέμβαση τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο»* στο περιοδικό Θεολογία (Τεύχος 91.2, σσ. 271 – 294), Αθήνα 2020, σ. 277-278: «Ὅμως οἱ ραγδαῖες ἐξελίξεις στὴν ἰατρικὴ ἐπιστήμη, οἱ διαχρονικὲς μεταβολὲς στὸ περιβάλλον καὶ τὴ φιλοσοφία τῆς Ὑγείας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀλλαγὲς τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, ποὺ διαμορφώνουν τὸ πῶς κατανοοῦμε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴ φροντίδα του σὲ δύσκολες περιστάσεις, μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ ἐξετάσουμε –καὶ ἴσως νὰ ἀναθεωρήσουμε– τὴν ποιμαντικὴ μέριμνα ποὺ προσφέρεται στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο καὶ νὰ ἐνταχθεῖ ἡ Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ σὲ εὐρεῖα κλίμακα στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας.»

[32]. π. Αυγουστίδης Α., *Συντροφεύοντας τον άνθρωπο που νοσεί*, σ. 42 : «Η ποιμαντική παρουσία μέσα στα νοσηλευτήρια αντιμετωπίζεται μερικές φορές, ως καινοφανής δραστηριότητας, η οποία προέκυψε λόγω των συνθηκών της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Κάποτε μάλιστα, αυτή η ποιμαντική δραστηριότητα αντιμετωπίζεται με σκεπτικισμό, κατηγορούμενη ότι είναι καρπός των ακτιβιστικών τάσεων ενός εκκοσμικευμένου ή δυτικοτραφούς χριστιανισμού, ο οποίος υποτιμά το λατρευτικό και αγιαστικό ποιμαντικό έργο και προβάλλει τις κοινωνικές και προνοιακές δραστηριότητες.»

[33]. π. Κοφινάς Σ., *« Η αποστολή του εφημέριου στο νοσοκομείο*, σ. 16 : «Ως «εκκλησιαστικός άνδρας», είναι το καθολικό σημείο αναφοράς στην ανάγκη να υπάρχει μια κοινότητα διά της κοινωνίας– της επικοινωνίας. Υπό αυτή την έννοια, κομίζει τη θεία κοινωνία στους ασθενείς και δημιουργεί μια θεραπευτική κοινότητα προσώπων.»

[34]. Βλ. π., σ. 16 : «Ο ποιμαντικός ρόλος του ιερέα εντός του νοσοκομειακού περιβάλλοντος βασίζεται στην εμπειρική του γνώση περί ανθρωπίνων σχέσεων και στην εκκλησιαστική του συνείδηση –στο πώς αυτές οι σχέσεις ολοκληρώνονται σε ένα γεγονός κοινωνίας προσώπων.»

[35]. Βλ. αν., σ. 16 : «Μέσα από αυτή τη φανέρωση και τη συν-σταύρωση έρχεται η Ανάσταση: μια αναθεώρηση της ζωής διά της αποδοχής, της μετάνοιας, της συμφιλίωσης και της αναγέννησης των αγαπητικών του σχέσεων, που δωρίζει ελπίδα για ζωή, που ξεπερνά τον φόβο του θανάτου και προσδοκά την αιωνιότητα στη Βασιλεία του Θεού, γιατί «η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει» (Α΄ Κορινθίους 13:8).»

[36]. π. Κοφινάς Σ., *Ο ποιμένας και ο άρρωστος*: «Ο ιερεύς αντιπροσωπεύει τη μυστικιστική και την υπέρλογη πλευρά του ανθρώπου που ζητάει παρηγοριά και ελπίδα κάπου αλλού πέρα από την επιστημονική και τεχνολογική εικόνα που τα σύγχρονα ιατρικά κέντρα θέλουν να προβάλλουν. Στις κρίσιμες στιγμές για τον άρρωστο, ο ποιμένας συμβολίζει την ελπίδα για ζωή και για το προσωπικό συμβολίζει την Θεία φώτιση.»

[37]. π. Κοφινάς Σ., «*Η διακονία του ιερέα στο νοσοκομείο*» στο συλλογικό έργο «Θεραπείαν Προσάγοντες», Εκδόσεις Εν Πλω, Αθήνα 2011, σσ. 187-188

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr